kultūrinio sluoksnio horizontui. Ji kietos, be stambesnių priemaišų masės, pakraštėliai ryškiai atlenkti į išorę. Kelios šukelės ornamentuotos horizontaliomis linijomis. Lipdytos lygiu paviršiumi keramikos masėje gana daug primaišyta akmenukų, pakraštėliai menkai profiliuoti. Ji neornamentuota.

Gausiausia šukių buvo viršutiniame kultūrinio sluoksnio horizonte. Čia rasti ir molinis ovalo formos verpstukas bei žalvarinė diržo grandelė. Rytų Lietuvoje tai pirma gyvenvietė su vyraujančia lipdyta lygiu paviršiumi keramika. Matyt, ji datuotina m.e. II tūkstantmečio pradžia.

Papėdės gyvenvietės pėdsakų (žiestos keramikos bei suplauto kultūrinio sluoksnio liekanų) rasta ir į šiaurės vakarus nuo piliakalnio - spėjamų Mažulonių senkapių vietoje. Ištyrus 17 m^2, paaiškėjo, jog XIX a. čia buvo kaimo kapinės, sunaikintos platinant Panižiškės-Senojo Daugėliškio kelią.

400 m į šiaurės vakarus nuo Mažulonių piliakalnio, spėjamų Velionių pilkapių (?) vietoje, ištirtas 30 m^2 plotas, rasti paskiri žmonių kaulų fragmentai bei XIX a. keramikos. Abejotina, ar čia buvo pilkapiai.

Gintautas Zabiela

GUOGŲ (PILIUONOS) PILIAKALNIO LIEKANŲ TYRINĖJIMAI 1989 M.

Intensyvi Kauno marių krantų erozija ardo, čia esančius archeologinius paminklus. Per 30 metų visiškai nuplautas Žiegždrių piliakalnis, o Guogų (Piliuonos) piliakalnis (Kauno raj., Taurakiemio apyl.), tyrinėtas 1956 m. (žr.: MADA, 1959. - T. 1. - P. 89- sumažėjo 9 metrais. 1989 m. buvo išlikusi 13 m ilgio iki 4 m pločio pylimo šiaurinė dalis, į rytus nuolaidėjanti per 3 m pietinėje pusėje pylimas 23 m aukščio stačiu skardžiu griūva į Nemuną.

1989 m. MA Istorijos instituto ekspedicija piliakalnyje ištyrė 35,3 m^2 plotą (iš jo 23,5 m^2 - pylime į rytus nuo 1956 m. tyrinėtos vietos). Čia rasti tik 325 cm storio supiltiniai sluoksniai, patvirtinta ankstesnių tyrinėjimų išvada, jog pylimas piltas per 4 kartus.

Piliakalnis buvo aukštutinės Nemuno terasos smėlingame kyšulyje, ilgėjančiame vakarų-rytų kryptimi ir nuolaidėjančiame į Nemuno slėnį. Panašu, kad jau prieš įrengiant piliakalnį, kalvos papėdėje prie Nemuno, buvo brūkšniuotos ir ankstyvos grublėtos keramikos gyvenvietė. Matyt, jos gyventojai išlygino kyšulio viršų, nukasė žemes į šlaitus, šiauriniame šlaite aptikti supilti pilko-gelsvo priesmėlio sluoksniai iki 125 cm storio. Juose rasta tik viena kita brūkšniuota ir grublėta šukelė.

Vėliau aikštelės pakraštyje iš sukirstų rąstų pastatyta gynybinė siena. Tyrinėjimų metu atidengtas 7 m ilgio šios sudegusios gynybinės sienos fragmentas. Suangląję iki 20 cm storio rąstai gulėjo išilgai pylimo iki 1,5 m pločio juosta. Geriausiai išliko apatiniai rąstai, guldyti tiesiog ant žemės paviršiaus, nuolaidėjančio į rytus. Atrodo, kad gynybinė siena buvo dviguba, tačiau pietinės jos dalies liekanos nuvirto griūvant šlaitui. Išilginių rąstų sienas jungė skersinės tokių pat rąstų pertvaros (išliko suanglėję jų fragmentai). Gynybinės sienos data neaiški (anglių paimta radiokarboninei analizei).

Sudegusi gynybinė siena buvo užpilta iki 0,5 m storio priesmėlio sluoksniu su brūkšniuota, grublėta, lygiu paviršiumi bei žiesta keramika. Šiame sluoksnyje rastas pirmiesiems m.e. amžiams būdingas 14 cm ilgio peilis - pjautuvėlis, trumpa palenkta įkotė, bei smulki žalvarinė skardelė. Ryškesnių gynybinės sienos liekanų nerasta, tačiau priesmėlyje aptikta paskirų angliukų, o rytiniame piliakalnio šlaite po suplūkto molio sluoksniu matyti degėsių juostelė. Atrodo, kad piliakalnio aikštelė buvo nedidelė, nes, kaskart aukštinant pylimą, jis plėstas į išorę, šlaituose supilant metrinius sluoksnius.

Ties skardžio kraštu 145 cm gylyje rastas žmogaus kapas - paskiri XIX a. (?) perlaidoto mirusiojo kaulai, sumesti į 30 cm skersmens duobutę, į kurią įmesti ir keli akmenys. Antropologo R. Jankausko duomenimis, tai 20-25 metų amžiaus vyro kaulai, kurių paskiri fragmentai turi kremavimo pėdsakų. 1956 m. po pylimu bei papėdės gyvenvietės kultūriniu sluoksniu su brūkšniuota keramika rasti dveji griaučiai be įkapių. Pagal bendrą etnokultūrinę situaciją šiuos kapus vertėtų priskirti laikotarpiui iki m.e. Atrodo, kad ir 1989 m. rastas suardytas kapas priklauso tam pačiam laikotarpiui.

Trečiame pylimo rekonstrukcijos etape jis buvo paaukštintas užplūktu iki 1,2 m storio molio sluoksniu be jokių radinių. Galiausiai ant molio užpiltas iki 0,6 m storio gelsvo-pilko priesmėlio sluoksnis, su įvairiomis puodų šukėmis.

Iš viso surinkta apie 1470 šukių, iš kurių 53 % smulkios. Gausiausia brūkšniuotų puodų šukių, kurių paskiros petelių srityje puoštos nagu įspaustomis duobutėmis. Grublėtos ir lygiu paviršiumi keramikos mažiau, o žiestos ir gludintos keramikos rasta po keliolika šukių. Kadangi žiesta keramika aptikta visuose sluoksniuose virš sudegusios gynybinės sienos, šiuos sluoksnius vertėtų datuoti XIII-XIV a.

Iš vakarinėje piliakalnio papėdėje esančio griovio pjūvio matyti, jog jis iškastas paskutiniu piliakalnio egzistavimo laikotarpiu (rastos kelios grublėtos ir žiestos šukės).

Į šiaurės rytus nuo piliakalnio esančioje apie 2 ha ploto ariamoje gyvenvietėje surinkta lipdytos keramikos, o Nemuno pakrantėje rastas titnaginis 7,1 cm ilgio peilis.